

BOEKRESENSIES

LOUBSER, J.A. *The Apartheid Bible. A critical review of racial theology in South Africa.* 1988. 200 pp. R19,95.

Wat hierdie publikasie bring die skrywer 'n belangrike aspek van Afrikanerdenke in verteerbare taal tot die gewone leser. Hoewel dit in Engels geskryf is (met die doel om 'n wyer gehoor te bereik) is dit leesbaar en toegenaamd nie moeilik om te volg nie.

Vir my lê die grootste waarde van die boek juis hierin dat op verstaanbare wyse 'n kardinale hoeksteen in die apartheidsdenke, naamlik die steun wat die Kerk daarvan verleen het, opgeteken word.

Anders as T.D. Moodie in *The Rise of Afrikanerdom. Power, Apartheid and the Afrikaner civil religion* (1980) wat met 'n oorvloed van dokumentêre bewyse die rol van die Kerk in die formulering van Afrikanerdenke ontleeë, vermy Loubser dit en kan die leser sy volle aandag aan die verhaal gee. Loubser rus weliswaar meer op reeds gepubliseerde werke maar dit doen geen afbreuk aan sy bydrae nie.

'n Interessant aspek wat ondersoek word in die feit dat

die NG-kerk nooit amptelik die apartheidsideologie van die Nasionale Party op kerklike sittings gesanksioneer het nie. In sy eie reg het denkers binne die Kerk apartheid gedurende die dertiger- en veertigjare 'n teologiese basis gegee. Teen 1948 het die Kerk die Bybel so vertolk dat apartheid as *quid pro quo* vir 'n nuwe samelewing kon geld. Op daardie stadium het die Afrikaner weer aan bewind gekom en, miskien juis op grond van die feit dat die Kerk apartheid goedgekeur het, sy opvattinge prakties toegepas. 'n Vloedgolf van wette het die land getref en binne vyf jaar was apartheid 'n lewende werklikheid.

Het die Nasionale Party apartheid toegepas omdat hulle oortuig was dit die enigste uitweg tot selfbehoud was of omdat hulle 'n ondersteuningsbasis in die NG-kerk gehad het? Loubser raak dit nie aan nie, alhoewel dit tog opvallend is dat toe die kerk teen 1974 'n besluit oor Rasseverhoudinge in Suid-Afrika in die lig van die Skrif gepubliseer het, daar ook verandering in regeeringsdenke begin intree het. Die Algemene Verkiesing van 1977 het byvoorbeeld 'n Drieparlement-voorstel as debatspunt gehad.

Loubser wys uit hoedat die Status Confessionis van die NG-Sendingkerk in 1982 en die publikasie van die Kairos-dokument in September 1985 wesenlike reperkussies vir die NG-Kerk gehad het. Dit het tot nuwe denke gelei en 'n verantwoordelike bevraagtekening van die uitsprake uit die Bybel betreffende rasseverhoudinge. In die laaste gedeelte van sy boek onder die opskrifte "The road ahead: faith without ideology" en "Towards a new South Africa" spreek Loubser die kwessie van hoe die Bybel gelees moet word in die lig van menseverhoudinge, aan. Hy lewer hier 'n pleitrede vir 'n nie-ideologiese lees van die Bybel. Vir my lê dit in hierdie stelling van Loubser: "Ideological exegesis also neglects the central theme of the Bible, namely the idea that God himself speaks a creative Word by which He calls a new Kingdom into existence" (p. 163).

Waarom so 'n werk vir onderwysers aanbeveel? Vir twee redes: Die meeste hoëskole gebruik handboeke wat nog witsentries geskryf is en gevolglik onkrities teenoor die huidige nasionale bewind staan. Dit is juis die huidige bewind wat apartheid behou; om apologeties teenoor die gevolge van apartheid te staan deur dit onder andere te onderrig, is nie net onverskoonbaar nie – dit is baie gevaarlik want daardeur word die potensiaal vir revolusie verhoog. Of is Swartmense in opstand teen apartheid omdat agitators hulle daartoe dryf? 'n Ander rede lê juis in die Christelik-nasionale atmosfeer wat in skole (moet) geld. Christelik (as dit nie 'n rookskerm vir 'n puur Calvinistiese uitgangspunt is nie) veronderstel tog naasteliefde ook? Is apartheid in sy negatiewe vorm 'n voorbeeld daarvan? Dit sal geskiedenisonderwysers baat om 'n slag 'n kritiese werk te lees. Krities-wees beteken nie noodwendig afbrekend of negatief nie. Dit kan ook help om 'n meer gebalanseerde visie te verkry wat kan deurwerk na die vak. As ons daarin kan slaag om ons leerlinge te laat dink, het ons ver op die pad van verantwoordelike onderrig gevorder.

A.J. POSTHUMA